

POSTANOWIENIE

Dnia 7 listopada 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Anna Kozłowska

w sprawie z powództwa S. W.
przeciwko L. B. i J. P.
o zapłatę,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 7 listopada 2019 r.,
na skutek skargi kasacyjnej pozwanego L. B.
oraz skargi kasacyjnej pozwanego J. P.
od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 23 maja 2018 r., sygn. akt I AGa (...),

- 1. odmawia przyjęcia do rozpoznania skargi kasacyjnej
pozwanego L. B.,**
- 2. odmawia przyjęcia do rozpoznania skargi kasacyjnej
pozwanego J. P.,**
- 3. przyznaje radcy prawnemu R. P. od Skarbu Państwa (Sądu
Apelacyjnego w [...]) kwotę 5400 (pięć tysięcy czterysta) zł,
podwyższoną o stawkę podatku od towarów i usług, tytułem
wynagrodzenia za udzieloną J. P. pomoc prawną z urzędu w
postępowaniu kasacyjnym,**
- 4. oddala wniosek powoda o zasądzenie kosztów zastępstwa
procesowego w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W świetle tej regulacji, cel wymagania przewidzianego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może być wobec tego osiągnięty tylko przez powołanie i uzasadnienie istnienia przesłanek o charakterze publicznoprawnym, które będą mogły stanowić podstawę oceny skargi kasacyjnej pod kątem przyjęcia jej do rozpoznania. Na tych jedynie przesłankach Sąd Najwyższy może rozstrzygnąć w kwestii przyjęcia bądź odmowy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. Jednocześnie przypomnieć należy, że Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i jego rolą nie jest korygowanie ewentualnych błędów w zakresie stosowania czy wykładni prawa w każdej indywidualnej sprawie.

W sprawie wniesiono dwie skargi kasacyjne.

Skarżący L. B. we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powołał przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 2 i 4 k.p.c. W jego ocenie skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, ponieważ Sąd Apelacyjny naruszył prawo materialne przyjmując, że popełnił on występki z art. 586 k.s.h. i ustalając, że roszczenie powoda ulega przedawnieniu na podstawie art. 442¹ § 2 k.c.

Skarżący J.P. we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powołał przesłankę z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., wskazując, że w sprawie występują istotne zagadnienia prawne, które ujął w formie pytań:

- czy do roszczeń z art. 299 § 1 k.s.h. mogą znaleźć zastosowanie terminy przedawnienia z art. 442¹ § 2 k.c.

1. czy ustanie na podstawie art. 101 § 1 k.k. karalności za czyn zabroniony stanowiący zbrodnię lub występki wyklucza możliwość powołania się na dwudziestoletni termin przedawnienia roszczenia z art. 442¹ § 2 k.c.

2. czy powołanie się na dwudziestoletni termin przedawnienia roszczenia z art. 442¹ § 2 k.c. wymaga wykazania szkody, jaka nastąpiła na skutek popełnienia zbrodni lub występku.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z utrwalonym stanowiskiem orzecznictwa, powołanie się na istotne zagadnienie prawne, jako przyczynę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.), wymaga sformułowania problemu prawnego i uzasadnienia, że ma on znaczenie dla rozwoju prawa lub precedensowy charakter. Problem ten powinien odnosić się do konkretnych, powołanych we wniosku przepisów prawa, zostać ujęty w sposób abstrakcyjny, a zarazem wiązać się z rozpoznawaną sprawą. Konieczne jest przy tym wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 11, z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002, nr 12, poz. 151, z dnia 13 lipca 2007 r., III CSK 180/07, z dnia 10 kwietnia 2014 r., IV CSK 623/13, z dnia 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14 i z dnia 9 kwietnia 2015 r., V CSK 547/14).

Istotne zagadnienie prawne nie występuje, jeżeli Sąd Najwyższy w pewnej kwestii wyraził pogląd we wcześniejszym orzecznictwie, a nie zachodzą okoliczności uzasadniające zmianę tego poglądu. Wątpliwości przedstawione przez obu pozwanych, zbieżne, aczkolwiek przez każdego z nich nieco odmiennie ujęte, zostały już rozstrzygnięte w orzecznictwie Sądu Najwyższego. W uzasadnieniu uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 7 listopada 2008 r. III CZP 72/08 (OSNC 2009, nr 2, poz. 20), Sąd Najwyższy wyraził pogląd, że odpowiedzialność na podstawie art. 299 § 1 k.s.h. jest odpowiedzialnością deliktową za szkodę w wysokości niewyegzekwowanej od spółki wierzytelności, z ewentualnymi należnościami ubocznymi, spowodowaną bezprawnym, zawinionym niezgłoszeniem przez członków zarządu wniosku o ogłoszenie upadłości spółki i zaniechanie to może też stanowić występku z art. 586 k.s.h. Specyfika tej odpowiedzialności odszkodowawczej przejawia się w tym, że gdy chodzi o dowód szkody wystarczy, że wierzyciel, który nie wyegzekwował swej należności wobec spółki, przedłoży tytuł egzekucyjny stwierdzający zobowiązanie spółki i udowodni, iż egzekucja wobec spółki okazała się bezskuteczna.

Z kolei w wyrokach z dnia 24 lipca 2014 r. II CSK 582/13 (OSNC-ZD 2015, nr 4, poz. 60) i z dnia 9 kwietnia 2015 r., V CSK 441/14 (OSNC 2016, nr 3, poz. 38) Sąd Najwyższy wyraził pogląd, że w sytuacji, gdy nie było prowadzone postępowanie karne lub brak jest prawomocnego wyroku skazującego wydanego w postępowaniu karnym, w którym stwierdzono popełnienie przestępstwa z art. 586 k.s.h., sąd w postępowaniu cywilnym jest uprawniony do samodzielnego ocenienia, czy zachowanie sprawcy (osoby odpowiedzialnej) stanowiło przestępstwo; odnosi się to zwłaszcza do potrzeby takiego ustalenia ze względu na zarzut przedawnienia roszczeń według art. 442¹ k.c. Do przedawnienia roszczeń wierzyciela przeciwko odpowiadającemu na podstawie art. 299 § 1 k.s.h. członkowi zarządu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, któremu można przypisać popełnienie przestępstwa przewidzianego w art. 586 k.s.h., ma zastosowanie art. 442¹ § 2 k.c.

W odniesieniu do stanowiska skarżącego L. B., o braku podstaw do uznania go za winnego czynu z art. 586 k.s.h. zauważa się, że w doktrynie i orzecznictwie prawa karnego praktycznie jednolicie przyjmuje się, iż zamiar jest elementem stanu faktycznego. Ustalenia dotyczące strony podmiotowej oskarżonego dotyczą sfery faktów, a nie sfery prawa. Jeżeli zatem sąd błędnie ustali zamiar oskarżonego, to nie dopuszcza się obrazy prawa materialnego, lecz błędnych ustaleń faktycznych. Brakuje argumentów pozwalających przyjąć, że na gruncie procesu cywilnego, odmiennie niż na gruncie procesu karnego, ustalenia dotyczące strony podmiotowej pozwanego (odpowiednio oskarżonego) dotyczą sfery prawa, a nie sfery faktu. Z tego więc punktu widzenia, jeżeli sądy przyjęły, że skarżący dopuścił się w sposób zawiniony zaniechania, o jakim stanowi art. 586 k.s.h., to kwestionowanie tego ustalenia, jako faktu wiążącego Sąd Najwyższy (art. 398³ § 3 k.p.c.) nie jest dopuszczalne.

Zauważyć też należy, że w orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, iż przesłanka oczywistej zasadności skargi (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.) oznacza, że dla przeciętnego prawnika podstawy wskazane w skardze prima facie zasługują na uwzględnienie. Jest tak w szczególności wtedy, gdy bez wątplenia wystąpiły uchybienia, na które powołuje się skarżący, lub gdy jest pewne, że miały one wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia albo podniesione we wniosku o przyjęcie skargi

kasacyjnej do rozpoznania zarzuty oczywiście uzasadniają zasadność wniesionego środka zaskarżenia. Oczywiście jest przy tym tylko to, co można dostrzec bez potrzeby głębszej analizy, czy przeprowadzenia dłuższych badań lub dociekań. Zarzucane uchybienia muszą zatem mieć kwalifikowany charakter i być dostrzegalne na pierwszy rzut oka (por. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 12 grudnia 2000 r., V CKN 1780/00, OSNC 2001, nr 3, poz. 52, i z dnia 22 marca 2001 r., V CZ 131/00, OSNC 2001, nr 10, poz. 156). Powinny one jednoznacznie wskazywać na to, że w zasadniczym postępowaniu skarga kasacyjna zostanie rozstrzygnięta na korzyść strony, która ją wniosła (por. np. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 20 października 2005 r., II CZ 89/2005, z dnia 10 sierpnia 2006 r., V CSK 2004/06, i z dnia 24 lutego 2006 r., IV CSK 8/06).

Skarżący nie wykazali, by skarga kasacyjna była - w przedstawionym rozumieniu - oczywiście uzasadniona.

Podstawę rozstrzygnięcia o kosztach pomocy prawnej udzielonej pozwanemu J. P. z urzędu w postępowaniu kasacyjnym stanowi; art. 22³ ust. 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych (tekst jedn.: Dz. U. z 2018 r., poz. 2115) oraz § 3 oraz § 8 pkt 7 w zw. z § 16 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu (tj.: Dz. U. 2019 r., poz. 68).

Oddalając zawarty w odpowiedzi na skargę kasacyjną L. B. wniosek powoda o zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego Sąd Najwyższy miał na względzie okoliczność, że wnosił on jedynie o oddalenie skargi kasacyjnej. Koszty odpowiedzi na skargę kasacyjną, w której nie wskazano argumentów dotyczących przyczyn kasacyjnych (art. 398⁹ § 1 k.p.c.), uzasadniających odmowę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, nie mogą być uznane - w razie odmowy przyjęcia skargi do rozpoznania - za koszty celowej obrony w rozumieniu art. 98 § 1 w związku z art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c. (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 20 sierpnia 2014 r., II CSK 77/14, OSNC 2015, nr 7-8, poz. 91; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 listopada 2018 r., V CSK 224/18).

